



A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BETSBÖL Szereddén 24. Februariusban 1790.

1790! — Hol van több illy nevezetes esztendő?
szoljatok el-tölt 's következendő esztendők.

A' Szivbéli meg. illetődésig véletlen gyász, az
Erfébeth fő Hertzeg Aszfony halálát, egy
más előre képzelt szomorú gyász követte! — Mi-
nekutánna a' F. Tsászár nyavallyája egy darab idő-
től fogva minden nap nagyobb nagyobb erőt ven-
ne. Midőn a' tudva lévő Kedves Hertzegné már az
Udvari Templomban halva és ki-nyujtoztatva fe-
kűnne, a' múlt Szombaton reggeli hatad-fél óraker,
meg-hala a' Romai Tsászár II-dik JOSEF. Az ő
halála előtt tett rendelése-szerint Feldmarfali kön-
töbe

törsbe öltözteték, és a' hóltak padjára nyujtoztatá
— ugyan azon a' napon reggeli hatadfél órakor
a' mely napon esivéli hatadfél órakor a' Kedve
Erzsebet Hertzeg Alsfszonyt a' *Kapuzinusoknál* lé
vő Királyi temető börtba egész Királyi pompáva
bétevék. — Halva fekszik hát amaz — ezen Szá
kadban — az egész föld gollyóbífsának nagyobb rő
szén esmeretes *II-dik JOSEF!* még pedig akkor,
midőn az ő ellenségei minden-felől fél-kivánnák fe
jeket emelni — azon időben — és tsak 2-szer 24
órával azután, hogy a' Magyar Korona Bétsből
Budára indittaték — úgy hogy az ő Felsőge halálá
nak *Staféta* által Budára küldött hira, tsak nem u
gyan azon egy szempillantásban érkezék-meg Budá
ra a' Koronával. — Vasárnap még tsak a' nagyobb
Dámák és Kamarás Urak láthatják vala ő Felsőgét
ki-nyujtoztatva; a' mely napon elivéli 10 és 11 óra
között le-ivék ő Felsőgét az Udvari parádé nyuj
toztatóra az *Udvari Kápolnába*, hól a' közönséges
szemlélésre ki-tétették. — Hétfőn reggeltől fogva
délutánig olly tollongás vala az ő Felsőgét látni
kivánó véghetetlen fokoság között a' Ts. Királyi
Udvarban, hogy azt le-irni éppen lehetetlen. Ugyan
ezen napon esivéli 6 órakor, a' *Kapuzinusoknál* lé
vő Királyi Temető börtba ő Felsőge-is bé-töteték,
mely temetési pompáról hátrább bővebben.

A' Haza, és a' nemzet feje féltőbb és drágább
kints a' Magyar Korona már Budán vagyon, min
den hozzá tartazó *Klenodiumával* edgyütt. Melly
keservesen esett légyen ezen drága kintsnek 5 egész
esztendeig való távúl léte a' Hazából, és most a'

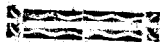
nem-

nemzet ezt mely nagy örömmel és tisztelettel fogadta legyen, csak ezen Pofonyi tudósításból-is világosán ki-tettzik; mely szóról szóra így van: — „Tudván már előre a' Koronának jövetelét, végteletlen Uraság és Nemesség vala Pofonyban öszvegyülve, Pofony-vármegyének V. Ispánnya *Mokripodári* Ur a' Vármegye ki-rendelt Izeméllyeivel — Pofony vármegyének ki-rendelt Izeméllyei; Pofony várossának ki-rendeltjei — az Akadémiának nemes ifjai — minnyájon régi és valóságos drága Magyar öltözetekben gyülekezének-öszve, fegyveresen és nagyobb részén ló-háton, kik közzül mindentk sereg szélnek eresztett záfzlót viszen vala, és trombitásai valának. Az Uri Afzfzonyságok kotsikon, minnyájon régi nemzeti öltözetben fel-öltözve követik vala ezeket. — Midön már ezen pompára mindenek készen vólnának, reggeli 10 órakor a' Gróf *Forgáts* Ur házánál öszve-gyülének és jobb rendbe szedvén magokat, egész pompával és szívet érkeztető örömmel menének a' Magyar-hazát Auszriától elvállasztó szélékig, hól a' Koronának bé-kelletik vala Hazájába lépni, és itt meg-állapodának, míg a' Korona meg-érkezik. — A' Mágnaók és főbb Nemeselek között e' következők-is jelen valának „Gróf *Amadé*, G. *Tsáki János*, G. *Tsáki Imre*, G. *Tsáki Jofef*, G. *Tsáki Lajos*, G. *Tsáki Emmánuel*, G. *Czapáry Jofef*, G. *Erdödy Sándor*, G. *Erdödy Antal*, G. *Eszterházy Károly*, G. *Forgáts Miklos*, G. *Festetics*, *Jezernitzki* Ur, G. *Keglevits Károly*, Báró *Malonyai*, B. *Merofitzki*, B. *Nejzer*, *Ormosái*, Gróf *Szétsényi Ferentz* s. t. — A' Korona dél-után

ni 3 óraker érkezék meg Magyar-ország' határ-széle
re, mely véghetetlen ágyuzással, mely ágyuk má-
külömböző helyekre valának előre el-rendelve, hi-
rül adaték, mely hir adásra minden Pofonyban lé-
vő harangok azonnal meg-szollallának. Báró *Bercé-
nyi* Tituláris Püspök és a' Györi Káptalannak Pap-
Ura, a' Koronának határunkba lett meg-érkezésé-
vel, szép Magyar nyelven köszönté ezen öt ezten-
dők után hazánkba visszafra tért Szent Kintsünket és
egy fontos beszédet tartá. Ez így lévén azonnal,
a' sok trombita zengések, ágyu szózatok, han-
gok és öröm kiáltások között, a' fegyvert rán-
tott Nemesség el-kifiré a' Koronát a' *Kitzében* lévő
Vár kapuig, hol Fiskális *Ferentzy* Mihály Ur me-
gint egy szivet érzékenyítő Magyar beszéddel kö-
szönté a' Koronát, és ekkor már ezen Mező-váro-
fotskának Birái és eskütjei készen lévén, egész fiet-
tséggel ki-fogák a' Koronát vivő lovakat a' kotsi-
ból, és azt magok vonák bé a' Várba. — Minek-
utánna a' Korona öriző Urak a' szekeret, mellyen
az vitetett, meg-nyitották vólna, fel-vévék az or-
szág Rendjei és Nemes Urai a' ládát, melyben a'
Korona az ahoz tartozó több drágaságokkal ed-
gyütt valának, és vivék azt egy arra rendelt palotába,
a' hol a' Korona, az ország' Rendjei' kívánságokra ki-
tétett, és a' jelen-lévőktől szemléltetni mint egy egész
óráig meg-engedtetett, és azután ismét bé-tételett
a' maga helyére. Az után a' Rendeltetek és Nemes
Urak a' *Kitzéi* öreg templomba menvén, *Te Deum*
laudamus énekeltetett, a' Lelki tanító pedig háláa-
dó könyörgéft tartván, meg-köszönte a' Mindenha-
tónak,

tónak, a' fzent Koronának kegyelmesen való visszabadását, és hálákat adott a' néppel együtt, az haza' ezen el-távozott drága kintsének, ismét annak kebelében való vissza-téritéséért 's egyszersmind esedezett a' Felséges Tsászárnak gyógyulásáért, és meg-tartásáért-is. — A' könyörgés után fel gyülekezett a' Nemesi Rend a' palotában, a' Korona örzök' 's több kísérok meg-vendéglésére. — A' Korona egész éj-jel el-téve őriztetvén az ország Rendgyei és Nemesseitől, más nap jó reggel ismét ki-tézetett az utolszori nézésre, a' midön a' Méltóságok' tulajdon kezei által ismét a' szekeren előbbeni helyére tétetett és ugyan azoktól a' Kitzéi határ-szélig el-is kísértetett. — Innen az egész kísérok sereg ismét templomba menvén, Misét halgatott, és a' Nemes-ségtől öszve-gyült alamisna, a' Kitzéi szegények között ki-oztatott, mellyel az egész pompa minden igaz Hazafinak örvendezése között bé-végeződött.

Szóról szóra való le-írása azon Levélnek, mellyet Január. 20-dik napján küldött Feldmarsal Báró Laudon Bétsből Obbestér Liptay Urhoz. — „Legkisebbet sem kételkedhetik Nemzetes jó-akaró Uram az én mind azon tselekedeteivel való tökéletes meg-elégedésemről, mellyek-szerint mind a' maga helyét meg-tartotta, mind pedig Krajna vidékit egész bátorsággal és nagy böltsésséggel ismét el-foglalta; kérem az Urat, hogy legyen tökéletesen meg-győzöttetve, azon én háládatos indulatom iránt, mellyet nállam magának ez által meg-szerzett. Az Ur az én magához való reménységemnek tellyes mértékben elegendet tett: én sem mulatok-el semmi



femmi alkalmatóságot, hogy háládatóságomat és azon tiszteletet, mellyel az Urhoz vífeltetem, megmutathassam. A' Felséges Császár maga-is megismeri azon érdemet, mellyet az Ur magának szerzett, és nékem erősitette, hogy az Urnak a' Gróf *Pálfi* Regementjénél való másod Obefterséget, az asztali költséggel edgyütt fogná rendelni, minthogy szükséges vólna az Urnak a' Kládova és Krajna vidéke' igazgatásában tovább-is megmaradni; mely miatt H. *Hohenlohé*nak-is jó szándéka, mellyet az Ur iránt jelentett, nem tellyeshetődik-bé (erről emlékezett vólt a' Kurir-is) — Nékem továbbá igen kedves fog lenni, ha az Ur engem azokról, a' mik az Ur körül történnek, időről időre, tudófit.

Eddig a' mi Levelünket Hétfőn dél-előtt írtuk vala, de midőn itt írjuk dél-utáni 8 óra vagon, egy ollyon punktuma az időnek, midőn már ama megrettenhetetlen Romai Császár II-dik JOSEF a' *Kapuzzinusoknál* lévő Királyi temető-bőltnban fekszik, és nyugszik a' fel-támodásig. — A' leg-vénebb Bétsiek-is azt valják, hogy az Auszriai-háznak egy temettségeről sem emlékeznek ollyanról, melyen az öszve-todúlt népnek bojongó sokosága olly nagy lett vólna, mint a' II-dik JOSEF temettségen, melyet talám az-is okozhatott, hogy igen kellemetes tavaszi nap vala. — Minekutánna az ő Felsége hided teste a' közönséges nézésre ki-tétetett, már a' Császári Udvarban alig lehet vala a' nép között megfordólni; egy máfti nyakra főre ontja vala az öszve-todúlt sokosság; azért azt tselekvék, hogy az

Udvar körül lévő minden utzák' szegeletére 2 — 2
lovas katonát állították ki-vont fegyverrel, az Ud-
vari kapuk pedig lovas katonasággal úgy meg-va-
lának töltve, hogy ott a' lovak hasa alatt-is alig
lehet vala valakinek bé-menni; azonban annyi né-
pet mindenkor bé-botsáttának, a' mennyi tolyong-
gás nélkül nézheti vala az ő Felsége testét. — Est-
véli hatadfél óraker már a' Kaputzinufok templo-
ma előtt 5 Batalion Gránátéros és egy tüzg lovas-
ság formált vala egy szegeletes várat, mely szerint
a' Templom előtt való tolyongás el-záraték. Min-
den utzák szegeletein, az egész belső városnak
nagyobb részében lovas nép állotta vala, ki-vont
fegyverrel el az útát, hogy a' tolyongó nép kö-
zött meg-eshető zördülés el-távoztassék. — Az Ud-
vartól fogva egészfzen a' Kaputzinufok Templomáig
2 sora állot vala fegyverrel a' Gránátérosság — és min-
den bizonyos közre lovas nép áll vala — 6 óraker
meg-indulának ő Felségével az Udvarból, a' midőn
minden harangok, valamint a' belső, úgy a' kül-
ső városokban meg-szollallanak. A' N. M. Testör-
ző Urak, és minden Bétsben találtató leg-nagyobb
Méltóságok által a' Templomig kifirteték, és az é-
des Anyja mellé helyhezteték. — Ő Felsége u-
gyan, a' mint Bétsben közönségesen beszélik, a'
Linéán kívül már készítettetni kívánnya vala a' ma-
ga temető-bóltját, hogy a' közönséges nép között
légyen hólta után-is; azonban meg-vizzik ő Felsé-
gének, hogy a' fő Hertzeg Alsfszony meg-hólt; ek-
kor így szólla: ezt a' szerentsétlenség nem akarta
az én familiám között szenvedni, légyen hát hólta
után

után ott, és én velem egy bólt fedezze az ő hóm-
teftét — és így változtatá-meg ő Felsege halála ó-
rája előtt nem sokkal a' maga temettségeről tett
rendelését.

Ma u. m. 23-dik reggel bé-érkezvén Generál
Gróf Sztárai egész Gránátéros seregével Bétsbe, meg-
állta a' külső városban, onnan pedig, mihent a'
Német Gránátérosok a' Kaszármából Tseh-ország-fe-
lé vagy akár merre mozdulnak, bé-fogja ezeknek
helyében, a' maga Magyarjait a' Kaszármában,
költöztetni. — A' Hadi Tiszt Urak a' feketével ele-
gyes arany rójtot, mely a' Császári Udvarnak a' tzi-
me, mind kalapjokról mind kardjokról le-szedték,
és a' helyébe fekete fátyolt tettek.

Eppen midőn a' Hertzeg Alsószony és az ő Fel-
sége halála Bétsset fel-serkentette volna, az a' szo-
morú hír érkezék e' nép közé, hogy H. Koburg-is
rothasztó hideglelésben meg-hólt volna; de még ma
egy értjük, hogy ezen hír nem igaz, sőt hogy Ko-
burg már jobban volna.

Elegyes hírek. — Midőn ezen hónapnak 2-dikán a' *Devins* gyalog Regimentje, Lengyel ország-felé, Nagy-Váradon keresztül útozván, ott megnyugodott volna, 14 en közzüllök, kik Belgrádnál emlékeztető pénzt kaptanak vala, trombita és dob-szó között 24 különböző ételekkel, vendégtetének - meg a' város elöl járóitól a' tanátsházban, a' hol maga a' város Birája *Pajtzhofen Olofor* és a' több Tanáts Urak személlyesen szolgáltanak: estvére kelvén, ugyan az említett Biró Urtól, az Ország említett vitéz fiainak Bál tartatott.

Klénákból Sirmidből írják, hogy a' *Wurmzer* Húzfárok, kiknek 5-dik Febr. kellett volna Tseh-ország-felé indulni, már ezen hónap első napján oda meg-indultanak, Stafétán vévén parantsolatot az indulásra. — A' Szabáts vidéki fő erdő gondvifelő parantsolatot vett, hogy az idén, nem 40-ezer öl fát vágasson mint tavaly, hanem többet, és ezen kívül épületre való szálakat is 40-ezeret Belgrádhöz: ezen dolog miatt minden nap 1800 dolgofok foglalatoskodnak ur-dolgán a' Szabátsi vidékben.

Külsőországi tudófitáfok.

Frantzia-ország. — „ Ugy láttzik, hogy ezen országnak zavarodott állapottyából, melyben ezen ország, mintegy el-nyelettetettnek tettzett lenni, tsak ugyan a' leg szebb rendelések, a' dolgoknak egymásból való gyönyörüséges folyása, szármozik lassan lassan. — Minden-felöll ugy kezdenek jöni a' hírek, hogy itt minden-féle hivatalokra való válofztásban, tsak az egy természet-szerint való, és a' nemzeti rendelésekkel szorofsan meg-edgyező út

az, mely valakit hivatalra vezérelhet, és a' valóságos Virtus által esmeretessé lett személyeknek, sem születés, sem rang, sem egyéb szemre főre való nézés akadályt az előmenetelben nem okoz. A' nemzetnek akaratja ez, hogy válofztás által jusson minden ahoz, a' mit érdemelni láttatik, mely-szerint, ha itt egy helységnek fejévé egy Püspök válofztatik, más helyt egy jó nemes embert, ama városban egy sok esztendőig szolgált érdemes Tisztet, vagy egy kereskedő hazafit emel-fel, a' válofztóknak több száma.

— Minthogy Frantzia-országban a' nemzeti-gyűlés végezése-szerint, az adónak mennyisége-is határozta-meg valakinek alkalmasságát, hogy közönséges hivatalra válofztathassék, e' pedig még meg-határozva nintsen, erre nézve ezen dolog-is a' nemzeti-gyűlés előtt meg-fordult ugyan, de szerentsésen tsendefedett-le több hasonló kérdésekkel edgyütt. Ezen alkalmatossággal meg-határozatott az-is, hogy a' Papok, Vikáriusok és Szerzetesek, az elsők ugyan minden meg-szorítás nélkül, az utólsók pedig, ha józágos Klastromból valók vólnának, minthogy már külömben-is az ő világiakká való tételek munkában vagyon, vagy külömben is, ha a' válofztóknak elegendő sokoságától válofztatnának, nemzeti szabadsággal élhessenek. Egy szóval a' nemzeti gyűlésnek végezéseit egész tartományok, közönségek, városok, faluk s. t. közönséges meg-edgyezéssel kezdik helyben hagyni annyira, hogy az ezeknek meg-elegedéseket ki-fejező irásoknak, csak rövid summáját meg-olvasni lints ideje, a' nemzeti-gyűlésnek; ki-vévén innen a' *Británia* tartomá-

mánybélieket, kik még mind ez ideig sem megelégedettek. Nem is tsudálkozhatni Frantzia-orfzágnak boldogulásán, mellyen nem tsak az orfzág tagjai, hanem azokkal edgyütt annak feje-is, a' Király köz erővel munkálódnak. Nagy vala ezen öröm kiáltás, *Ellyen a' Király* Febr. 4-dikén, midön annak tulajdon írása a' nemzeti-gyűlésben fel-olvasták, hogy azon nap személyesen, minden pompa nélkül 12 óra tályban meg-fogna jelenni a' gyűlésben. — Hofzfazon ezen dologról nem irhatván, meg-jegyezzük itt a' Király hofzfzas és a' jelenvalóktól az égis magasztaltatott befzédének summáját, melly ez: „a' nemzeti gyűlés semmit ollyant nem rendelt, a' mit ő Felsege is, noha lassabban és későbbre nem tselekedett volna, mely-szerint annak minden rendelkezéscivel tökéletesen meg-vagyon elégedve, és azoknak óltalmazója és fenn-tartója fog lenni. Minden képzelheti az ezen való örömet. Vifzfa térvén a' Király, eleében méne a' Királyné és a' Királyi Familia az Udvar kapuig; itt megölelvén a' Királyné a' Királyt, így szólla az azt kísérő követekhez — „En részesse vagyok mind azoknak az indulatoknak, mellyek a' Királynak a' népnek boldogítására tett ezen lépését okozták: itten vagyon az én fiam: semmit el-nem fogok mulatni, hogy az ő Attyának Virtufsait még idején koránt beléje olthassam. A' nemzeti-gyülekezet sem múlatta-el a' Királyné ezen indulatját illendőképben, arra rendelt fő személyek által, megköszönni. — Ha szinte meg-örökösödött-is hát már lok elztendöktől fogva Angliában az a' boldogság, mely-

melynek fundamentomát a' Frantzia nemzeti-gyűl-
tsak most kezdi vetni, tsak ugyan kezdenek a'
Anglusok a' Frantziákra mind inkább inkább ügye-
ni. Vagyon nekik arra okok, a' mint azt minde-
tudja, a' ki a' két nemzet' gazdagulása és erőse-
dése útjait érti; ha szinte attól leg-kifsebb részben
sem tartanak-is ök, hogy a' Frantziáknak ez vagy
amaz mint egy magatót a' természetől sugallott új
rendelése, az ő meg-gyökerezett törvényeiket fellyül
haladná. — *Anglia.* Az Angliai Parlamentumnak alsó
háza abban kezd gántsoskodni; miért érhetik meg
a' Frantziák az egy Polgári rendből álló nemzet-
gyűléssel: nekünk pedig, hogy a' Parlamentumunk
két házra vagyon oszolva, ha még most az alsó
háznak panaszja nints-is, tsak ugyan mindenkor
félhet az a' felsőnek el-nyomásától. Az alsó
házban az-is okozott valami mozdulást, hogy erre
az esztendőre 20-ezer hájós legények kívántatnak,
mely szám nagyobb mint közönségesen kellene len-
ni, és hogy az erre az esztendőre kívántató költség
900-ezer font Sterlingel mégyen többre mint mász-
szor. *Pitt*, az alsó háznak ezen való nyughatatlan-
ságát, azzal tsendesítette, hogy mind nap-keleten,
mind pedig a' föld közép-tengeren, a' jelen-való
zürzavaros időkben, különös vigyázó Sereg kíván-
tatnék. — Tsak ugyan mind ezekből könnyű lát-
ni, hogy az Anglus sem sokáig akar, a' világ' szá-
roz' részén-is tsak néző és nyugvó lenni. — Még
itt a' rab-szolgákkal való kereskedés', annak fenn-
tartása, vagy el-töröltetése iránt, semmi vég rende-
lés nem tétetett.

Austriai Belgium. — Brüsszelből Febr. 2-dikán írják, hogy a' Frantzia követ, a' nemzet és Király parantsolattyaából a' Rendeknek meg-mondotta, hogy ha *Hollandiai, Braunsváigi*'s más Uralkodók' seregai mennek a' Rendek akarattyaából *Bráabantziába*, tehát akkor Frantzia katonák-is 50-ezeren fog-nának oda bé-menni.

Az alább bé-iktatott egynéhány Versék e' következő Levéllel küldettek hozzánk, mely Levél mind a' Magyarorságra, mind arra nézve, hogy kellefsék egy rövid fontos Levelet írni, meg-érdemlette, hogy szórób szóra ide iktassúk:

N. Enyed 4 dik Febr. — Kedves Ur! — „Mi-
 ólta mind csak várom, hogy az Ur az én Oskolai
 társaimnak naponként lett meg-világosfittatásáról; és
 a' szállás alatt voltához képest alkalmas ki-pallé-
 roztatásáról, kedves Ujság-leveleiben bár leg-kis-
 sebb emlékezetet tégyen, már egynéhány szomorú
 elztendőket számláltam. Meg-vallom egy kis nemes
 irigységgel néztem, miképpen az Ur, a' Pataki és
 Debretzeni Oskoláknak fényét, a' két M. Haza fe-
 lett gyakor izekben rogyogó sugárokkal ki-terjelzete-
 te. Holott az én társaimnak melyek is nem a' leg-
 nemtelenebb sárból formáltatott, elméjek nem hi-
 deg tüztől elevenitetett. Én csak egy két sor Ver-
 set bátorzkodtam (minthogy a' *Téjbe fulladt Légyről*
 való fordítása hozszabbatska) az Ur eleibe botsá-
 tani, mellyeket nem régiben egy tanítványom *Bo-
 rátz* II-dik Könyve 10-dik Énekéből, az alatt mig
 a' gyengébbeket ugyan azon Ének meg-értésében

gyakoroltam, fordításom egyfzeri hallása után szemem elött. Azt reméllem tsak ezekböl-is lehet hitelesen azt gyanítani, hogy ha közöttünk a' gyermek igy gondolkozik, a' fel-serdültebbek sem szunyodnak. Örvendjen az Ur, mi pedig ezer köszöneteket mondunk, a' *Magyar Múzsza* hasznos fel-találásáért. Olly fáklya vala ez Tárfaimra nézve, melynek tiszta fénye az ő elméjekben-is hathatos előmenetellel világolt. Nagy kár, hogy némelykor ki fogy a' tápláló Olaj belölle. Én pedig változhatatlan tisztelettel maradok 's t.

Fordítás Horácz II-dik Könyv X-dik Énekéből

Licini! az élet bátrabb pontyánn állasz

Ha sem a' magasabb dombokra nem szállasz;

Sem nem vonod magad fetétségbé félre,

Mint okos irtozánn léphi magass élre.

A' kit buzgosága nemes tüzzel éget

Imádni az arany közepszerüségét;

Vigyáz, ne hogy túnyánn szennyesüljen háza,

Sem hogy a' büszkeség kényyre tzifrázza.

A' dühös szélvészek rettentő homálya,

A' magas tzedrus-fát gyakrabban tanálya;

A' Tornokok lebbesebb zugálsal romlanak,

Menkövek az Hegyre sürübben omlanak.

A' bölts sziv kedvetlen dolgaibann remél,

A' szerentse' édes ölében reszket 's fél.

A' mely Isten hozott kedvetlen teleket

Támaszthat még vidám tavaszi szeleket.

Ajtai József — Nemes Poéta.

*A Törts-vári kapundl történt tsatában mondódott —
Rajta Legény Rajta!!! Magyar szóknak ki-szélefi-
tése. — Miskóltz 6-dik Febr. 1790.*

Nagy Ferentz. Oskolabéli All-igazgató.

*Rajta Legény Rajta!!! jön a' Török a' kutya fajta!
Kardra Húzárr! kaszabold, vágd-le, vagy egybe
rabold. —*

*Edgy Kapitány egy szólt, mikor a' Törökökre tsa-
pott vólt*

Törts-várnál; azokat lötte, le-vága fokát.

Rajta! mihelyt mondá! lett a' kopasz egybe bolondá

*Mert neki ment az agyar módra tsikorgó Magyar.
Kardja, nyakát vágá; seregét lova' lába le-hágá*

Rá fütögette porát; öfzve zavarta forát.

Bár amaz-is rá-gyút a' Húzárra gollyóbisos ágyut

A' Magyaros Regement annak-is ellene ment.

Bezzeg, ugyan vólt ott riadás, mikor egyre fikóltott

A' Török, a' bele-lőtt Stzitha-Vitézek előtt,

A' Basa meg-bódúlt katonáival arnyira lódúlt

Senki-is a' kaputól fogva nem érte utól:

Sátorokat nyervén, 's az egész Hadat öfzve kevervén

A' Magyar; ütte magát a' meg-ijedt nagy Agát.

Igy az egész Táborot a' Húzárr le-nyakazta; reá bort

Itt örömébe, hogy ott lok Török' él'te fogyott. —

A' Generál látá, mikor a' Törökökre botsátá

A' Kapitány a' Húzárrt, 's mint teve fegyvere kárt.

Ritka Vitézségén bámúlt, meg-örült nyereségén;

'S a' Kapitányt, ki Agát kergete, kérdi magát

*E' szava hogy; *Rajta*, mit tett mikoron neki hajta*



A' Fél-hóldnak? (*) azért kérdi. sokat hogy az ért:
Mert mihelyen ugy szólt, a' Húszár Regiment szala-
dott vólt

Tigris módra felé, 's a' Törököt le szelé.

Tám ugyan a' szóban Magyarok' lergébe valóban
Van viadalra merő emberi titkos erő?

Nints: felel a' Kapitány; hanem ezt telzi: mipt az
Oroszlány

Menj-neki, vágd-le, ne szánd, fegyvered' élire
hányd.

Mint Magyar olyan légy, örizd a' Hazádot, erőt végy

A' Törököt meg-alázd, *Rajta taposva gyalázd*

A' Generál hallá, mit tett a' *Rajta*; ki-vallá

Hogy szebb szótska sohól nintsen; akárki kohol.

Több ez: ugyan jónak, 's kommandérozni valónak

Mondani merte szavunk (taps! Magyar! az, mi
javunk)

Ő maga sok nyelvet tud ugyan, de bizony sokat el-vet
A' *Rajtás* Magyarért, mely sokat olly hamar ért.

A jelen-való időhöz illő két Cronosticonak.

Libertas antiqVa

Leges pristinae

Corona eXVL

Iosephi regis æqVitate

regni statVVM forti VIRTVte

CarOLI zICHII

InVICta Constántia

hVngariæ restitVVntur.

LeopoLDVs seCVnDVs

erit Del gratia

felLIX pannoniæ rex.

(*) A' Törökök felől azt jegyzették-meg, hogy
midőn az ellenségre akarnak ütni; Fél-hóld-
formájában állitják sergeiket — itt-is arra va-
gyon tzélozás.

Az Halál beszél, *sub in cognito*, a' meg-hólt Török
Tsászá'r Abdúlhamiddal, az Elyfőumban.

S hát itt vagy tésis *Abdúlhamid*? — igen-is —
Ki hozott ide? — kit keressz? — itt vagynak-é
veled minden ágyasaid? — Éngemet az halandó-
ság hozott ide — kerese'm *Mahumedet*, az *Istennek*
kedves Profétáját — Feleségeimet és Agyasaimot
a' más világon hagyta'm; mivel hirtelen és vélet-
len kellett indulnom, de ugy-is tapasztalom, hogy
itt nem-is igen módi a' Feleség és Agyas-tartás; mi-
vel igen kevés hasznát lehet venni azon dolgoknak,
mellyeken az emberek a' Felső-világban gyönyör-
ködnek — itt minden dolgok máskeppen folynak;
mint a' felső-világon. — — Botránkozást szóllál
Abdúlhamid! Hát a' Török Tsászá'r halandó? Hi-
szem én most jövek a' felső-világról; 's ott minden
Oskolában azt tanítják a' *Filozofusok*; hogy a' ki
győzhetetlen, halhatatlan-is az; néked pedig a' más
világon örökké ez a' Titulusod volt — hogy hozott
vólna hát ide az halandóság? *Mahumedet* mondd,
hogy keresed — 's hát ő-is itt van? Hiszem őtet a'
más világon sok milliomnyi emberek, 's te is; nem
csak az Isten' leg-kedvesebbik Profétájának, hanem
egy második hatalmas Istennek tartottátok, és a'
felső-világon most-is annak imádtatik. — *Abd.* —
Jaj Uram! a' más világon más bordába szövik a'
vászna't, 's itt még másba! Itt még több olyan ha-
mis, Isteni névre vágyott rovász emberek is vagynak,
mint *Mahumed*; itt van a' 'Sidóknak utól-ért hamis
Profétájok *Bárhokhá'b* 's mások; kikről mi a' felső-
világon mind azt gondoltuk, hogy tüzes szekerek-
ben ragadtattak az Égbé — 's azonban mind ama
betsületes öreg Hajós-mester *Kháron* hozta őket al-
tal ide; és — oh fájdalom! a' mi még leg-keserve-
sebb, az, hogy itt mindennek egy forma földkuny-
hoba kelletik lakni; azt sem tudja az ember: mel-
lyik a' Török Tsászá'r, 's mellyik a' Tsászá'r. Itt
mellettem lakik egy olyan rabfőlgám, kinek Kom-
Rán-

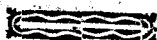
ftántzinápolyban fejét vétettem — túl rajta *Dárius* —
— mellette egy *Zamántz* nevű Czigány — *Néro*,
innen *Kartus* — amott *Nagy Sándor*, 's olly egyen-
lő a' szállásunk, hogy tsak egy ablak karikával sem
külömböz edgyiké a' másiktól — tsak gondolha-
tod itt és a' felső-világon, mely nagy külömbbség
vagyon. Itt *Herodest* *Horától* — valamint az egy
varjú tojta tojást a' másiktól ugy nem esméred. Itt
tettzik ki, hogy az emberek minnyájon egy forma-
köntöshen születettek — ki az életre egy ajton jöt-
tek. Itt hiszük el végre, hogy az embert *Promé-
theus* mind egy agyagból tsinálta — és hogy a' 2
fülű edény, valamint az egy fülű — az evő tál,
a' 3 lábú valamint a' tsupor, kisebb 's nagyobb
fazakok, egy aránt romlandók — tsak abban kü-
lömböznek egymástól, hogy edgyik mázos, a' má-
sik mázatlan — edgyik itzés, a' másik tsak mefze-
jes — edgyikbe olajat, 's a' másikba etzetet izok-
tanak tölteni. — *Halál* — Ládd *Abdülhamid*! most
beszélz ám böltsen! hol tanultad ezt a' *Filosofiat*?
ugy-é az Hóltak-országában! Én vagyok itt látod
a' *Filosofiae* Professzor, ugy néz a' szemembe. Ez
az egész Hóltak-orzága az én Oskolám. Én szok-
tam meg mutotni veled edgyütt minden Tsászárok-
nak, hogy ők nem győzhetetlenek — a' Korona nem
az övék — Királyi páltza nem örökös — a' mellye-
ken lévő Tsillag nem ott született. Én mutattam
azt meg minden eddig élt Fejedelmeknek, hogy
ők *Prométheus*nak minden másokkal egy földből ké-
szült edényyi vóltanak, tsak hogy fokcknál máza-
fobbak és nagyobb mértékűek, de egyenlő romlan-
dók vóltanak. — Én vagyok az a' Vén *Filosofiae*
Professzor, a' kit a' felső-világon *Halálnak* hívják,
és mint a' Szeretetet, vakon fesiének. — Az én e-
gész *Filosofiam*nak tsak egy *argumentuma* van; de ez
ugy *Ad hominem*, hogy a' mely felső-világbéli Fi-
losofus előtt én ezt még eddig elé el-mondottam,
a' nekem *Consequentiát* soha nem négált. Példával
örökké tsak edgyel világosítottok: bé-fogom az Urnak
a' szemét, hogy a' szolga látsan — a' szolgát egy
ház.

házbá szállítottam Urával, hogy edgyik is felne valkadjék; még is a' felső-világon minden példáim-mal is igen keveset világosíthatok — mind itt a' Hóltak'-országában világosodnak meg az emberek, hogy ők minnyájon ugyan azon egy vízben termet halak; kik tsak pénzekre, bőrökre, színekre, fejekre, hafokra és farkokra nézve külömbeznek — Potykáknak, Menyhaloknak, Stokfifoknak, Tsukáknak, 's más efféléknek neveztetnek — 's azonban mind a' konyhára vitettetnek. — Mikor a' felső-világbéli Fejedelmek *circuláttatják*, hogy minden *Exclusivum Privilegiumok el-töröltetnek*, én az én *Exclusivum Privilegiumomat* rendre hordozom nálak, 's mindenik kéntelen nevét alá-írni; mert ez az én szabadságom meg-férthetetlen. — Ajándékot sem szoktam venni. *Dárius* kintselel kínált, *Nagy Sándor* Országgal, *Héléna Páris*-is nékem adta volna — nem kellett — intereffsátus soha sem voltam. Mikor én azt mondom: *Marsch!* a' Korporál mint a' Generál — a' Stráffamester mint az Obester egy mértékre lépik, 's indul a' más világra.

Örvendem *Abdúlhamid*, hogy te magadot több győzhetetlennek a' más világon nem tartanád — ird-meg a' Te Unokádnak *Szélimnek* 's másoknak is, hogy ők magokat annak ne-tartsák, sőt titulussakból ki-töröljék; mert hogy *Szélim* győzhetős, azt a' Hertzeg *Koburg* Húszárjai a' Nagy Vezérnek tavaly az én *Filozofidamból* alkalmassint meg-mutogatták. *Adieu.*

A' Felső-világról Bétsből.

A' Felséges volt Romai Tsászfár II-dik *Josef*, kinek közönséges gyászt okozott szomorú halála, tudva vagyón, született vala e' Világra Mártziusnak 13-dikán 1741-ben. Romai Királya válofztattott 1764 ben. Auguff, 18-dikán, 1765 ben Tsászfári méltóságot ért, és Nov. 29 dikén 1780-ban az egélfz Ausftriai házhoz tartozó Birodalmoknak Kormányazója leve; mellyet 9 ezftendőkig, 2 hónapokig és 22 napokig kormányozza. — Minekutánna az ő Felsége
nya-

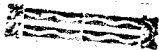


nyavallyája, már egy darab időtől fogva napról napra nehezednék, tudtára adák az ő Orvosi, hogy az elkerülhetetlen halál nem megszűne volna; mely réttentő hirt ő Felsége minden rémülés nélkül fogodván, egyenes-szívúségeket a' maga Orvósainak megköszöné. Egész halála órájáig mindég jelen-lévő elmébéli tehetséggel bíra — a' maga Familliájától rész szerint pennával, rész szerint élő szóval botsut veve; a' maga Testamentomát meg-ujjittá, és azonban életének utolsó pertzentéséig a' Státus dolgaitól meg-nem szünc; a' honnan egyenesen azt mondhatjuk, hogy ezen munkának félben nem szakasztott folytatásában hala meg. Még talám az ő életének határa tovább terjedhetett volna, de az a' szörnyű véletlen szomorú eset, a' Nagy Hertzegnének, kit ő Felsége édes Atyai módra szeret vala, halála, fiatteté az ő halálát, mely igen tsendesen és minden hánykodás nélkül esék-meg. — Minden F. Udvari Kantzelláriáknak maga jegyzését küldötte ő Felsége, hogy a' maga Testvérenek *Leopoldnak* meg-érkezéséig, valamint eddig, ugy ez-után-is a' magok dolgokat folytassák, *Ferentz* fő Hertzegnek pedig hatalmot adott, hogy az ő halála után édes Attyának meg-érkezéséig mindeneket *subscribáljon*. — Az Udvari gyász ezen hon. 22-dikén kezdődék-el, és 6 hónapokig tartatik; mely egymás után 4 ízben fog változási szenvedni. — A' meg-boldogúlt *Ersébeth* Hertzeg Afiszonyinak vólt fő Udvari Mesternéje *Sángloá* egy 100 ezer farintról való *Bankó-obligációt* nyere ő Felségétől, mely pénz, százra 4 u'sorával lévén, ezen u'sorával hólta napjáig tsendesen élhet. — Nem felejtkezett-el ő Felsége a' maga Udvari Tisztjeiről és szolgáiról-is — minnyájoknak érdemek szerint való jutalmot rendelt.

A' mi Szt. Koronánknak egész le-vitele alatt esett historiáját edgyütt fogjuk ki adni — azért erről most csak a' Györből hozzánk küldött Verseket iktatjuk ide, mellyek ezen öröm innep estvéjén esett világosításban tétettek vala a' többi között-ki — így következnek: „



'S Hát meg-lelsz örömed ugy-é kedves Haza?
Mert jön a' mit kívánsz a' Korona hazá.
A' Korona, mely a' régiségeknek egy
Leg betsefsebb kintse, minthogy Budára megy
A' Korona, mellyet küldött hajdanába
Második *Sylvester* a' Romai Pápa.
Az a' szent ajándék, mellyet ug' itélek,
Isten intéséből e' szentséges Lélek
Gyarapítására az akkoron fel-vett
Kerésztyén hitünknek mintegy zálogúl tett.
Az, a' melynek kivált e' nemzettség körül
Az érzékeny szívbe a' jó Lélek örül.
Melly ennyi időknek vizontagságába
Helyt állott, 's meg-maradt a' valóságába
Az a' szent, a' régi, 's a' tartos Korona,
Ditsölség halmára melly fokakat vona,
Az, a' mely nélkül a' Király rang tompa,
Mi nálunk leg-alább nem hasztalan pompa.
Melly *Andrással* mikor a' fejébe tette,
Ellenségét 's ötsét meg-tsendesítette.
Az, a' melyek vagynak mézzel akár téjjel,
Bövös jószágai az Országba széjjel.
A' jön haza tehát fogadjuk jó szívvel,
Mely köz a' Hazába minden igaz Hivvel.
Ha olyan *régiség*, a' mint van formája,
Hogy meg-takargassuk lett érdeme rája.
Ha olyan *betses kints*, az okosság mondja,
Féltő-is, hát légyen mindennek rá gondja.
Ha féltő, légyen az Ország-közepébe,
Hol nem jut egy könnyen ellenség kezébe.
Ha Szent, fogadjuk-el minden tisztelettel,
Ki-álván élébe Magyar öltözettel.
Ha *Hitünk záloga*, birjuk hát zálogként,
Az által adatott Juss ereje szerént.
Ha ajándék, mellyet nem lehet tagadni,
Nints árra, a' miért el-lehetne adni.
Ha *nem tsupa pompa*, a' mint némely mondja,
Erre légyen minden Hazafinak gondja.
Ha *ellenség verő*, a' mint vólt példája,
Most lehet leg-nagyobb szükségünk rája.



Ha Földes Ur, minek a' más határába,
 Illendő hogy lakjon maga jószágába.
 Josef pedig, kit az Isten arra bira,
 Hogy meg-adja végre, mellyért népe sira.
 Napjait több kívántt időkre-is húzza,
 E' Mennyei-Vezér lévén Kalaúzza.
 Eljen, hadd lássa-meg, a' mit már tapasztalt;
 Hogy rak még a' Magyar a' Törökből asztalt.
 Támadhat, ezt halván a' Köz-rend sorából
 Nem egy, de száz *Phoenix Kinisi* porából.
 Ugy-is a' Magyarnek első Charactere
 A' Háládatosság, és ennek gyökere
 A' Nemés-szív, mellyel tudjuk mások felett,
 E' nemzettség kivált ditsőségsé lett.

Egy emlékezetes meg-jegyzés a' máii időben az-
 is Bétsről, hogy soha itt-zán-járó Koldus ezen vá-
 rosban annyi nem vólt, azt mondják a' leg-örögebb
 lakafok, mint a' jelen-való időben. — Ha itt va-
 laki estve egy Kávészázban meg-vonván magát, e-
 zeket kezdi számlálni, 3 — 4 óra alatt 40 — 50
 Koldus fordul-meg minden Kávészázokban; nappal
 pedig betsületes köntösben alig lehet ezektől az ut-
 tzákon járni — 2 — 3 kifíri mind addig az embert
 mig ezeknek valamit nem ad. — Ezen koldúlok-
 nak fokosága másutt-is így el-szaparodnék, ha eze-
 ket közönséges dolgazó házokkal el-nem gátolnák.
 Nézzük a' Münkheni tudósítást szóról szóra:

Midön Münkhenben Baváriában senki, sem az
 uttzákon, sem templomban, sem fogadóknak a' kül-
 dufok miatt, tsendességben nem lehetne; Generál
Thomson vala az, ki ezen rozsz szokásnak, a' fol-
 lyó esztendőben ditséretesen elejét vévén, sok vá-
 ros elöll-járóinak közöttünk-is például lehetne. —
 Ezen nagy érdemü Generális egy katonai munkás
 házat állítván-fel; meg-indula a' jelen-való eszten-
 dőnek első napjaiban több Stáb Tiszt Urakkal ed-
 gyütt, alsó Tisztektől és Polgári katonáktól kísér-
 tetve, kiktől véledenül a' koldufok egyről egyig el-
 fogatának, és az említett munkás házban vitetvén,
 gyapju

gyapju tépésre, fonásra, kötésre és varrásra kén-
szerítettének, mellyért minden nap munkájukhoz al-
kalmaztatott fizetést, és eledelt, mely levesből, mar-
ha-húsból 's valami veteményből áll, nyernek. —
Itt akár melly személy, ha csak leg-kisebb véle-
kedés iránta helyet tanálhat, el-fogatik és a' vá-
ros házához vitetvén, kényszerítettik élelmének mód-
járól számot adni, mely ha nem elég rendes vagy
a' személy munkát nem kap, ö-is mint a' több sze-
gények munkás házba vitetik és számára-is munka
és élelem rendeltetik. s. t. Már Jan. 1-ső napjától
fogva minden gazda, és még annak tselédjei-is bé-
vágynak iratva, hogy ki ki minden hónapra men-
nyit szándékozik ezen szegények számára ki-adni,
mely gyűjtemény minden hónap végén szedetik-fel.
E' végre maga a' Fejedelem 20-ezer forintokat ren-
delt tőke-pénznek, és e' mellé minden hónapra
1500 for. A' köz-néptől való gyűjtemény Jan. vé-
gén 2076 for. 17 mázsa hússal, és 63 for. 37 kr.
árú kenyérre ment vólt: melyből látni való, hogy
a' valóságos nyomorútt szegények-is el-tartathat-
nak. — *Ez az igaz Filozofia.*

Utolsó jegyzések: „ Az Auszriai Háznak nagy
Ura II-dik *Leopold* még Bétsbe meg-nem érkezett,
de 3 napok alatt bizonyoson váratik. — A' Berli-
ni Udvarnak egy Kabinétbéli Titkofsáról az a' kö-
zönséges hír, hogy alattomban minden titkos Ka-
binétbéli el-intézéssekkel meg-szökvén, *Pétersburgba*
ment vólna, és ott mindent ki-nyilatkoztatott vól-
na, a' minthogy már ezt a' következésekből-is lát-
hatni. — A' Sándinai és a' Spanyol Udvarok éjjel
nappal a' *Márs* mezejére tsatázó erőt és készülete-
ket gyűjteni meg nem szünnek. — A' Romai Pápa
minden *Belgiumbéli* Püspököknek Bulát küldött,
melyben inti ezeket, hogy egész szorgalmatofsággal
igyekezzék a' népet a' maga előbbeni hivségére víz-
állítani.

Az ugy nevezett *Bayreuther Ujság*, a' maga 16
szám alatt lévő Levelében az egész Nemes Magyar
Nemzet ellen olly sérelmesen ir, hogy a' Nemzetet
nyil.

nyilvánosságos *Barbarismussal* és *fanatismussal* bátkodott, a' mozkani környülállások között lévő Hazafi indulatjokért vádolni. Ezen hazúg erdafiu tudofitónak irásit a' 14-dik szám alatt lévő Budapesti Német Ujság-levél egész Hazafiui indulattal megzáfolta; melly hazafi szives indulatjat ezen Levelek érdemes irójának, mely nagy köfzönettel és szivesfélséggel végye minden igaz Hazafi, ki nem lehet mondani. Ezen Leveleknek érdemes irója, valaminthogy az ilyen nemzetünket sértő gaz iráfokat ennekutánna-is megzáfolni el-ne mulassa; mert a' mi Magyar Leveleinket tsak a' Nemzet olvassa, ki azon-kivül-is tudja, hogy mind ezek nemzeti-gyűléséből szármozott fértégetések; de az idegen nemzet előtt tsak ezen Német Levél mentheti egyedül nemzetünket. Meg-tettzik az ilyen okokból, hogy egy igaz szivű Hazafi Német nyelven iró Ujság iró is más Nemzetekre nézve mely szükséges Hazánkban. Eljen ezen jó szivű Hazafi!!

BCU Cluj Central University Library Cluj
Egy Bizodalmos jelentés.

Kérettetnek minden Nemes Vármegye kebelebeli Urak, hogy a' *Restaurazio* által helyre-állittatott Vármegyék' Tiszt Urait — a' gyűlések el-mondott Magyar beszédeket — egy szóval valamit emlékeztetre méltónak tartanak hozzánk fel-küldeni ne-terheltefsenek, hogy mindent tisztán és igazán iktathassunk a' mi Leveleinkbe. — A' Korona le-vitele alkalmatofságával mondott Magyar beszédekért kérjük azoknak el-mondóit, hogy magok hozzánk küldeni ne-terheltefsenek, ne-hogy azok hibáson jöjenek-ki; mert nem elég az, hogy ezeket mi magunk — hanem a' mi maradékunk-is érzékenységgel fogják valaha olvasni.